

ELÄINSUOJELUSÄÄDÖSTEN MUUTOSTARPEET

Johdanto

Nykyinen eläinsuojelulainsäädäntö on suurelta osin jo yli kymmenen vuotta vanhaa. Varsinainen säädösvalmistelu on tehty vielä aiemmin. Näin ollen valmistelussa ei ole ollut mahdollista huomioida viimeisimpien eläinten hyvinvointia koskevien tutkimusten tuloksia. Uudistetun perustuslain (731/1999) voimaantulo on myös aiheuttanut muutospaineita eläinsuojelulakiin (247/1996) ja sen nojalla annettuihin säännöksiin. Eläinten suojelua kuljetusten aikana koskeva lainsäädäntö uudistui vuoden 2007 alusta, mutta yksityiskohtainen lainsäädäntö puuttuu edelleen ei-kaupallisissa kuljetuksissa sekä poron ja turkiseläinten osalta myös kaupallisissa kuljetuksissa.

Käytännön valvontatyössä on tullut esiin useita epäselviä ja hankalasti tulkittavia lainsäädännön vaatimuksia, mikä on vuosien varrella aiheuttanut ongelmia sekä eläinten pitäjille että valvontaviranomaisille. Eläinsuojelulaki sisältää runsaasti eläinten pitoon, hoitoon ja kohteluun liittyviä yleisiä velvoitteita ja vaatimuksia, joiden noudatettava taso on määritelty ainoastaan riittäväksi ja sopivaksi. Koska eläinsuojelulaki koskee kaikkia eläimiä ja monia erilaisia tilanteita, on tällainen yleismääritelmän anto tarkoituksenmukaista. Se mahdollistaa samalla lainsäädännön joustavuuden erilaisissa olosuhteissa. Alempitasoisissa säädöksissä sen sijaan lainsäädännön vaatimukset ja eläintenpidolle asetetut velvoitteet kohdistuvat selkeästi usein joko yhteen eläinlajiin tai eläinryhmään. Osa kyseisistä velvoitteista on hyvin pientä yksityiskohtaa koskevia ja tällaisten vaatimusten osalta "riittävä" ja "sopiva" -määreiden tulkinta ja epätarkkojen vaatimusten ja velvoitteiden noudattaminen on ymmärrettävästi ollut eläinten pitäjille haastavaa. Viranomaisille osoitetut kyselyt vievät puolestaan kohtuuttomasti resursseja. Lisäksi valvonnan tasapuolisuus ei välttämättä aina ole täysin toteutunut viranomaisten tulkintojen vaihdellessa eri puolella Suomea.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran tehtävänä on muun muassa ohjata ja valvoa keskushallinnon viranomaisena eläinsuojelulain, eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) ja eläinkuljetusasetuksen (EY 1/2005) sekä niiden nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. Näin ollen Eviran tehtävänä on ohjeistaa ja kouluttaa valvontaviranomaisia lainsäädännön tulkinnoista ja siten yhtenäistää valvontaa. Eviran vuodesta 2006 lähtien antamasta ohjauksesta, ohjeistuksesta ja koulutuksesta huolimatta tiettyjen velvoitteiden osalta tilanne ei ole selkiytynyt. Huomioitavaa on myös, että Eviran ohjeet eivät ole sitovia. Lisäksi oikeuskanslerinvirasto on todennut päätöksessään (Dnro OKV/347/1/2008) eräästä Eviran ohjeessa olevasta tulkinnasta, ettei ohjeilla voi korjata mahdollisia lainsäädännön puutteita.

Jäljempänä kirjattujen niin sanottujen eläinsuojelulainsäädännön kipupisteiden osalta lainsäädäntö tulisi saattaa nykyvaatimusten tasolle ja selkiinnyttää sekä tarkentaa vaatimusten sisältöä mahdollisimman pikaisesti. Eläimen omistajan oikeusturvan kannalta olisi tärkeää säätää varsinkin eläinten hyvinvointiin merkittävästi vaikuttavista asioista siten, ettei epäselvyyksiä valvonta- ja muissa tilanteissa syntyisi lainsäädännön vaatimusten täyttymisestä. Eläinten pitäjän täytyy pystyä yksityiskohtaisen, tiettyä eläinlajeja ja tiettyä eläintenpitotapaa säätelevän vaatimuksen osalta tietämään jo säännöstä lukiessaan, mitä häneltä edellytetään. Tällöin myös valvonnan tasapuolisuus toteutuisi entistä paremmin kaikkien eläinten pitäjien kohdalla.

Evirassa on valmisteilla laaja lainsäädännön perkaushanke, johon on koottu yhteen muutoksia ja tarkennuksia edellyttäviä säädöskohtia kaikilta viraston eri toimialojen sektoreilta. Käsillä olevaan muistioon on koottu sekä tärkeimpiä eläinsuojelulainsäädännön kipupisteitä koskevia uudistustarpeita että lainsäädännön perkaushankkeesta koottuja muita eläinsuojelulainsäädännön muutostarpeita.

A. Kipupisteet

1. Jatkuva vedensaanti

- Eläimellä tulisi olla juomavettä jatkuvasti tarjolla.

Eläinsuojelulain 5 §:n mukaisesti eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. Eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 9 §:ssä säädetään muun muassa, että hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuaista ruokaa ja juomaa. Näiden säännösten lisäksi on maa- ja metsätalousministeriön tiettyjen eläinlajien suojelua koskevissa asetuksissa säädetty, että kyseisillä eläinlajeilla tai -ryhmillä on oltava jatkuvasti juomavettä saatavilla. Juomaveden jatkuvasta saannista on säädetty kanojen, kalkkunoiden, strutsien, lypsettävien kuttujen ja yli kahden viikon ikäisten sikojen sekä sairaiden ja kuumalla säällä kaikkien alle kuuden kuukauden ikäisten nautojen osalta. Muiden eläinlajien tai -ryhmien suojelua koskevissa säädöksissä on vain yleisiä vaatimuksia riittävästä juomaveden saannista ja juomaveden puhtaana pitämisestä.

Vettä pidetään kaikkein tärkeimpänä ravintoaineena, vaikka sen saantia ei aina tarpeeksi oteta huomioon. On äärimmäisen tärkeää, että eläimet saavat riittävästi hyvälaatuaista vettä. Riittävä veden saanti vaikuttaa suoraan ja merkittävästi eläimen hyvinvointiin. Veden puute voi vaikuttaa eläimen käyttäytymiseen ja heikentää eläimen terveyttä ja tuotosta. Eläin tarvitsee vettä moniin elimistönsä tehtäviin kuten ruuansulatukseen, lämpötilan säätelyyn, kasvuun ja maidontuotantoon. Veden tarpeeseen vaikuttavat eläimen koon, iän ja tuotostason lisäksi monet ympäristö- ja hoitotekijät, kuten ilman lämpötila ja suhteellinen kosteus sekä rehun kuiva-ainepitoisuus. Koska veden tarpeeseen vaikuttavat niin monet eri tekijät, on valvonnassa vaikeaa ja haastavaa arvioida, saako eläin riittävästi vettä. Nykyisellään säädökset mahdollistavat muun muassa sellaisen uuden eläinsuojan rakentamisen, jossa on erittäin työlästä ja vaikeaa tarjota eläimelle edes riittävästi vettä. Näin ollen tulisi säätää, että jokaiselle eläimelle on saatavilla jatkuvasti vettä.

2. Ympärivuotinen ulkona pito ja säänsuojat

- Ympärivuotisesti ulkona pidettävillä eläimillä tulisi olla käytettävissään säänsuoja, johon kaikki mahtuvat. Lisäksi tulisi säätää tarkemmin ulkona pidon edellytyksistä ja lajeista, joita voidaan kasvattaa ympärivuotisesti ulkona.

Eläinsuojelulain 4 §:n mukaan eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläinsuojeluasetuksen 2 luvussa säädetään tuotantoeläinten ulkokasvatuksesta ja sen 7 §:ssä säädetään, että ulkotarhassa olevilla eläimillä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan. Säänsuojassa on oltava sopivat makuupaikat kaikille eläimille.

Lisäksi nautojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista annetun päätöksen (14/EEO/1997, muutettu 6/EEO/2002) liitteen 1 kohdan 1.9.4. mukaan ympärivuotisesti ulkona kasvatettavilla nautoilla on oltava pitopaikassaan kyseessä olevan nautarodun tarpeet ja ympäristöolosuhteet huomioon ottaen asianmukainen suoja epäsuotuisia sääolosuhteita kuten suoraa auringonpaistetta, tuulta, sadetta, lumisadetta tai liiallista kylmyyttä vastaan. Suojan voi muodostaa esimerkiksi kolmiseinäinen rakennus, jonka ovi-aukko voidaan sääolosuhteiden niin vaatiessa peittää. Suojassa on oltava kuivitettu makuualue, johon kaikki eläimet mahtuvat ja pääsevät yhtä aikaa makuulle. Kuivikkeita on vaihdettava tai lisättävä tarpeeksi usein ja huolehdittava siitä, että makuualue pysyy riittävän kuivana eikä pääse jäätymään.

Pidettäessä tuotantoeläimiä Suomen olosuhteissa ulkona ympärivuotisesti, tulee niillä olla käytettävissään tarkoituksenmukainen säänsuoja epäsuotuisia sääolosuhteita varten. Tällaisena suojana voisi periaatteessa joissakin tapauksissa toimia myös luonnon tarjoama suoja. Käytännön tilanteissa on kuitenkin usein havaittu, että tällaisen luonnon tarjoaman suojan ylläpitäminen on todella vaikeaa esimerkiksi nautojen ympärivuotisessa ulkokasvatuksessa ja alun perin hyvänä suojana toiminut metsä on kulunut eläinten käytössä suojaa antamattomaksi.

Nautojen ulkokasvatuksen osalta säänsuojaa koskevia eläinsuojelutapauksia on ollut eriasteisissa tuomioistuimissa käsittelyssä ja tuomioistuinten ratkaisut ovat olleet vaihtelevia. Yhtenäinen tulkinta valvontatilanteissa on vaikeaa saavuttaa. Näistä syistä tulisi eläinten suojelua koskevissa säädöksissä yksiselitteisesti edellyttää eläimille vähintään kolmiseinäistä suojaa, jossa niiden makuualue voidaan oikeasti pitää kuivana ja johon kaikki eläimet mahtuisivat yhtä aikaa.

Hevosten niin sanottu pihattokasvatus on viime vuosina yleistynyt. Vaikka hevonen tuottaa ja säilyttää lämpöä tehokkaasti, Suomen ilmasto on ulkokasvatuksen suhteen vaativa, sillä kovan pakkasen lisäksi erityisesti Etelä-Suomessa talvisin kosteus ja tuuli yhdessä kylmän ilman kanssa luovat omat haasteensa kylmäkasvatukselle. Koska hevosten ulkokasvatuksesta ei ole tarkempia säädöksiä, on tällä hetkellä toimijoille ja valvojille epäselvää, mitä eläinsuojelusäädökset edellyttävät hevosten ulkokasvatukselta. Erityisen epäselvää sekä toimijoille että valvojille, on se, minkälainen säänsuojan tulee olla, jotta se suojaa riittävästi epäsuotuisilta sääoloilta.

Kaikkien eläinlajien pitoa koskeviin säädöksiin tulisi säätää tarkka vaatimus riittävästä säänsuojasta.

Lisäksi tulisi säätää siitä, mitä eläinlajeja tai -rotuja voidaan kasvattaa ympärivuotisesti ulkona. Eniten kysymyksiä ja keskustelua ovat aiheuttaneet hevosten ja koirien jatkuva ulkona pitäminen. Eri eläinlajien ja -rotujen kylmänkestävyyteen vaikuttavat erot karvapeitteen laadussa ja määrässä sekä eläinten lihas- ja rasvamäärä. Maa- ja metsätalousministeriö on aiemmin lausunut hevosten pidosta ilman säänsuojaa talviaikaan, ettei hevosta voi pitää lajina, joka soveltuu ympärivuotiseen ulkokasvatukseen. Tästä syystä tulisikin tarkentaa säädöksiä siten, että olisi selkeää, tuleeko hevosen pitopaikassa aina olla talli vai ei. Koirien osalta säädetään ministeriön päätöksessä (2/EEO/1998), että ulkona saa ympärivuotisesti pitää vain sellaisia koirarotuja, jotka soveltuvat jatkuvaan ulkona olemiseen. Tulkinnan selkeyttämiseksi tulisi määritellä selvemmin, minkä tyyppiset koirarodut soveltuvat jatkuvaan ulkona olemiseen. Säännöksen ylimalkaisuuden takia valvojilla ja toimijoilla ei ole varmuutta siitä, mitä koirarotuja saa pitää ulkona ympäri vuoden.

3. Tuotantoeläinten vähimmäistilavaatimukset

- Tuotantoeläinlajien pidolle tulisi olla vähimmäistilavaatimukset.

Eläinsuojelulain 4 §:n mukaan eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläinsuojeluasetuksen 1 §:n 3 momentissa säädetään, että pitopaikan tulee olla kunkin eläinlajin erityistarpeet huomioon ottaen riittävän tilava. Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä liikkua. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida pitopaikassaan asettua yhtä aikaa makuulle. Eri eläinlajien pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista annetuissa maa- ja metsätalousministeriön päätöksissä ja asetuksissa on säädetty tilavaatimuksia suurimmalle osalle eläimiä, kuten alle kuuden kuukauden ikäisille naudoille, kaiken ikäisille sioille, lampaille, vuohille ja jopa ankoille ja hanhille sekä osalle turkiseläimistä.

Lisäksi ainakin seuraaville tuotantoeläimille tulisi säätää vähimmäistilavaatimukset:

- yli puolivuotias nauta
 - lypsylehmä
 - lihanauta
 - hieho ja muu siitokseen kasvatettava nauta
- supikoira
- broileri eli lihantuotantoa varten pidettävä kana (tulossa)
- kalkkuna
- emakko yksittäishäkissä porsimisen tai tiineyttämisen aikana

4. Eläinten lopetusmenetelmät

- Eläimet tulisi voida lopettaa tarkoituksenmukaisimmalla lopetusmenetelmällä.

Eläinsuojelulain 32 §:ssä säädetään, että eläimen lopettaminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Eläinsuojeluasetuksen 10 luvussa on säädetty tarkemmin eläinten suojelulle lopetustilanteissa säädetyistä vaatimuksista. Lisäksi eläinten suojelusta lopetuksen aikana on säädetty maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä nisäkäs- ja lintulajeihin kuuluvien tuotantoeläinten lopettamiselle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (18/EEO/96). Tuotantoeläin voidaan lopettaa myös teurastuksellisin keinoin tainnuttamalla eläin ensin ja sen jälkeen suorittamalla verenlasku. Eläinten teurastamisesta säädetään eläinsuojelulain 33 §:ssä siten, että eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa käsiteltäessä tai säilytettäessä sitä teurastamossa, teurastuspaikassa tai muualla teurastuksen yhteydessä, tainnutettaessa sitä taikka siitä verta laskettaessa. Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Eläinsuojeluasetuksen 42 - 44 §:ssä on säädetty tarkemmin eläinten suojelulle tainnutuksen ja verenlaskun aikana säädetyistä vaatimuksista. Lisäksi eläinten suojelusta teurastuksen aikana on säädetty maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä eläinten teurastamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (23/EEO/1997).

Suomen eläinten lopettamista koskevat säädökset pohjautuvat 22.12.1993 annettuun neuvoston direktiiviin 93/119/EY eläinten suojelusta teurastus- tai lopettamishetkellä. Tämän jälkeen on eläinten hyvinvoinnista lopettamisen aikana saatu paljon tutkimustietoa, jota on hyödynnetty Euroopan unionissa, kun neuvoston asetusta (EY) 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä eli lopetusasetusta valmisteltiin. Asetus hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 24. syyskuuta 2009, mutta sitä sovelletaan vasta vuoden 2013 alusta alkaen.

Asetuksen soveltamisen myötä tulee sallituksi useita eläinten lopetusmenetelmiä, jotka eivät tällä hetkellä ole Suomessa sallittuja, mutta jotka olisivat useimmiten nykyisiä menetelmiä käyttökelpoisempia käytännön työssä ja lisäksi edistäisivät eläinten hyvinvointia. Tällaisia menetelmiä olisivat muun muassa päähän annettava isku alle viiden kilogramman painoisille porsaille, karitsoille, turkiseläimille ja siipikarjalle sekä hiilidioksidi suurina pitoisuuksina siipikarjan lopetustilanteissa suoraan niiden kasvatushalliin käytettävänä. Siipikarjan lopettaminen kaasulla kasvatushalliinsa olisi useimmiten lintujen kannalta paras vaihtoehto silloin, kun niitä ei kuitenkaan voida käyttää elintarvikkeeksi. Eläintautien vastustamistilanteissa on lintujen kasvatushalliin kaasulla lopettamista käytetty ja havaittu sen edut muihin lopetusmenetelmiin verrattuna. Olisi kuitenkin tarpeen edelleen kehittää toimintatapoja myös sen osalta.

Edellä mainittujen eläinten hyvinvoinninkin kannalta parempien lopetusmenetelmien salliminen tulisi tehdä nopeammin kuin vasta kahden ja puolen vuoden kuluttua. Uuden lopetusasetuksen mukaan viranomaisen tekemistä joukkolopetuksista on tehtävä vuosittain kertomus, joka on laitettava internetin kautta julkisesti saataville. Olisikin tärkeää, että tietyt joukkolopetusmenetelmät tulisivat sallituiksi jo ennen asetuksen soveltamisen alkamista, jotta näistä joukkolopetusmenetelmistä saataisiin myös arvokasta lisätietoa ja -kokemusta.

Lisäksi tulisi säätää tarkemmin koiria ja kissoja vastaavien pienikokoisten seura- tai harrastuseläinten lopettamisesta. Tällä hetkellä säädöksistä ei käy selkeästi ilmi, mitä eläinlajeja tähän ryhmään kuuluu ja miten ne tulee lopettaa.

5. Eläinten kuljetustilan vähimmäiskorkeus

- Eläinten suojelua kuljetusten aikana koskevassa lainsäädännössä tulisi säätää eläinten kuljetustilan vähimmäiskorkeudesta.

Tällä hetkellä on kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvissa eläinkuljetuksissa säädetty suurimmalle osalle kuljetettavista eläimistä yksityiskohtaisia tilaa koskevia vähimmäisvaatimuksia. Kuljetustilan korkeudesta on sen sijaan hyvin yleisluonteinen säännös. Eläinkuljetusasetuksen 3 artiklan g kohdan mukaan eläimille on varattava niiden kokoon ja kuljetusmatkan kestoon nähden lattia-alaltaan ja korkeussuunnassa riittävä tila. Lisäksi asetuksen liitteen I II luvun kohdan 1.2. mukaan eläinosaston sisällä ja kullakin sen tasolla on oltava riittävästi tilaa sen varmistamiseksi, että eläinten yläpuolella on riittävä ilmanvaihto niiden ollessa luonnollisessa seisoma-asennossa ilman, että missään tapauksessa estetään eläinten luonnollisia liikkeitä.

Yleisluonteiset säädökset eivät tässä tapauksessa ole riittäviä, vaan tarvitaan yksityiskohtaisempaa säätämistä kuljetustilan vähimmäiskorkeudesta. Eri oikeusasteissa rikos- ja hallinto-oikeuden puolella on vuosien aikana käsitelty muun muassa kalkkunakukkojen kärsimyksen, kivun ja tuskan tuntemusta kuljetuspäällysten korkeuteen liittyen. Siitä huolimatta selkeää ratkaisua ei asiaan ole saatu. Kalkkunoiden lisäksi olisi tarvetta säätää myös muiden eläinten kuljetustilan korkeudesta, sillä elinkeinolla on toiveita kuljettaa eri eläinlajeja useammassa kerroksessa. Näissä kuljetuksissa joudutaan aina haasteellisiin tilanteisiin arvioitaessa onko korkeus riittävä vai ei ja tulkinnat voivat olla hyvinkin erilaisia. Varsinkin teuraseläinten kuljetuksissa kuljetusvälineisiin liittyvät investoinnit ovat suuria, joten selkeästi mitattavissa oleva ja yksiselitteinen vaatimus turvaisi sekä lukemattomien eläinten hyvinvoinnin että toimijoiden ja valvontaviranomaisten yhteisen käsityksen asiasta.

6. Sähköpanta

- Sähköpanta tulisi säätää kielletyksi välineeksi eläinsuojelullisista syistä. Sähköpannasta säädettyä tulisi ottaa kantaa myös niin sanottujen näkymättömien aitojen käyttöön.

Eläinsuojelulain 12 §:n 1 momentin mukaan sellaisten eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinnittämiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus ja käyttö on kielletty. Saman pykälän 2 momentissa säädetään, että maa- ja metsätalousministeriö määrää, minkälaisia välineitä, laitteita ja aineita on pidettävä sellaisina, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa. Hallituksen esityksen eläinsuojelulaiksi (HE 36/1995 vp) perustelujen mukaan pykälässä tarkoitettuja kiellettyjä laitteita olisivat esimerkiksi koiran piikki- tai sähköpanta. Piikkipannasta onkin säädetty eläinsuojeluasetuksen 14 §:ssä. Sen sijaan sähköpantaa ei ole eläinsuojelulainsäädännössä säädetty kielletyksi.

Sähköpinnan käyttö aiheuttaa koiralle tarpeetonta kärsimystä, kipua ja tuskaa. Vaikka ei ole todistettu, että sähköpinnan aiheuttama sähkövirta aiheuttaisi koiralle fyysisiä vammoja, on sähköiskun kuitenkin tutkittu olevan koiralle tuskallinen ja pelottava kokemus. Useissa tutkimuksissa on myös korostettu ennalta arvaamattoman sähköiskun suurta vaikutusta koiraan, vaikka sähköiskun voimakkuus ei itsessään olisi vahingoittava. Nykyään on runsaasti koiran hyvinvoinnin huomioonottavia koulutusmenetelmiä, joten sähköpantaa ei ole edes tarpeen käyttää. Sähköpantaa koskevia kyselyitä tulee jatkuvasti, sillä sekä viranomaisille että yksityisille kansalaisille on epäselvää, onko sähköpanta kielletty vai sallittu. Viranomaisvalvonnan kannalta on erittäin hankalaa, jos tapauskohtaisesti pitää harkita, aiheuttaako sähköpinnan käyttö tietyssä yksittäisessä tapauksessa tarpeetonta kipua tai tuskaa, kun tiedetään, että fyysisiä vammoja ei ole havaittavissa.

7. Sikojen virikkeet

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa sikojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (14/EEO/2002) säädetään, että sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävä määrä sellaista materiaalia, joka ei vaaranna eläinten terveyttä, ja jonka avulla siat voivat toteuttaa lajinomaisia käyttäytymistarpeitaan, kuten tonkimista ja tutkimista. Tällaista materiaalia on muun muassa olki, heinä, puu, sahajauho, turve tai vastaavien materiaalien sekoitus. Emakoiden ja ensikoiden osalta 1.1.2003 toiminnassa olleilla sikaloilla on siirtymäaikaa vuoden 2012 loppuun. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin ennen tätä peruskorjattavaan sikalaan tai sen osastoon ja uuteen rakennettavaan sikojen pito- paikkaan.

Eviran näkemyksen mukaan sioille annettavasta virikemateriaalista eli tonkimis- ja tutkimismateriaalista ei ole tarvetta säätää nykyistä tarkemmin. Materiaalista on jo säädetty, että sitä on oltava saatavilla jatkuvasti riittävä määrä ja lisäksi on mainittu esimerkein mitä materiaaleja se muun muassa olisi. Sen lisäksi Evira on tarkentanut asiaa valvoville viranomaisille EU-eläinsuojelutarkastusten ja täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontaohjeissa sekä tuottajille täydentävien ehtojen viljelijäoppaassa. Näin ollen virikemateriaalia koskevan säännöksen muuttaminen ei ole kiireellisimpiä lainsäädännön kipuristeitä.

Viljelijäoppaan ohje tuottajalle:

Eläinsuojelusäädösten mukaan sikojen saatavilla on oltava jatkuvasti riittävä määrä virikemateriaalia lajinomaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen. Sioilla tulee olla esimerkiksi kutterinpurua, turvetta, olkea tms. niin paljon, että ne voivat muodostaa materiaalista pieniä kasoja. Mikäli tämä ei ole mahdollista (esim. lannanpoistojärjestelmän tukkeutumisen vuoksi), sioilla tulee olla jatkuvasti käytössä "leluja" (palloja, ketjuja yms.), joita olisi hyvä myös vaihdella. Leluja käytettäessä sioille tulee myös tarjota vähintään kaksi kertaa päivässä olkea, heinää, sanomalehtiä, tms. manipuloitavaa materiaalia, mikä tyydyttää sian pureskelu- ja tonkimistarvetta.

B. Muut eläinten hyvinvointia koskevat muutostarpeet eläinsuojelusäädöksiin

1. Tuotantoeläinten suojelua koskeva direktiivi 98/58/EY

- Tuotantoeläinten suojelua koskeva direktiivi 98/58 tulisi panna täytäntöön kaikkien eläinlajien osalta.

Neuvoston direktiiviä 98/58/EY tuotantoeläinten suojelusta on sovellettu 8. elokuuta 1988 lähtien. Direktiivin liitteen 5. kohdan mukaan eläinten omistajan tai pitäjän on pidettävä rekisteriä kaikesta annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja kunkin tarkastuksen yhteydessä havaituista kuolleitten eläinten määristä. Liitteen 13. kohdan mukaan jos eläinten terveys ja hyvinvointi riippuu keinotekoisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, olisi huolehdittava sellaisen asianmukaisen varajärjestelmän olemassaolosta, jolla taataan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edellyttämä riittävä ilmanvaihto, jos varsinainen järjestelmä ei toimi kunnolla, ja on järjestettävä hälytysjärjestelmä, joka varoittaa toimintahäiriöstä. Hälytysjärjestelmä on testattava säännöllisesti.

Komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto on usealla tarkastusmatkallaan kiinnittänyt huomiota siihen, ettei Suomessa ole toimeenpantu riittävän selkeästi liitteen 5. kohdan mukaista velvoitetta tuotantoeläinten pitäjälle pitää rekisteriä eläinten lääkityksistä ja kuolleista eläimistä. Tällainen säädös tulisi saada mahdollisimman pian, sillä se on myös yksi täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin indikaattoreista.

Vaatimukset koneellisen ilmanvaihdon hälytys- ja varajärjestelmän osalta on hieman epätarkasti säädetty munivien kanojen pitopaikan osalta. Lisäksi lampaiden ja vuohien osalta ei asiasta ole säädetty ollenkaan. Nämä direktiivissä annetut vaatimukset tulisi saattaa osaksi säädöksiä.

2. Termit

- Eläinsuojelulainsäädännön keskeisimmät termit tulisi määritellä. Tällaisia ovat muun muassa
 - pitopaikka
 - esteetön ja käytettävissä oleva ala
 - pihatto
 - luonnonvarainen eläinlaji
 - tilapäinen, hyväksyttävä, lyhytaikainen, säännöllinen
 - piikki-panta

Pitopaikkaa koskevia vaatimuksia on eläinsuojelusäädöksissä paljon. Pitopaikkaa ei ole kuitenkaan määritetty ja useissa tapauksissa on epäselvää, onko eläimen pitopaikka rakennettu eläinsuoja vai yleisnimitys alueelle tai paikalle, jossa eläimiä pidetään. Se tulisi määritellä säädöksissä epäselvyyksien välttämiseksi.

Esteetön ja käytettävissä oleva ala eläinten pitopaikoissa on useiden eläinlajien osalta epäselvästi säädelty. Esimerkiksi sikojen suojelua koskevassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (14/EEO/2002) on säädetty emakoiden ja ensikoiden ryhmäkarsinan osalta, että siellä on oltava tietyntokoinen esteettömän lattian kokonaispinta-ala emakkoa kohden. Tällaiseksi esteettömäksi alaksi on tällä hetkellä luettu myös sellainen yksittäishäkkien alue, jossa sialla on mahdollisuus kokonaisuudessaan mahtua häkkiin sisälle ja johon sialla on mahdollisuus mennä ja poistua vapaasti.

Pihatto on eläinsuojana mainittu useiden eläinlajien yksityiskohtaisissa säädöksissä ja niissä on myös erinäisiä vaatimuksia eläinten pitämiseksi pihatossa. Pihatto olisi todella tärkeää määritellä. Esimerkiksi nautojen pidossa on tullut esiin tilanteita, joissa on ollut epäselvyyttä, milloin pihattoa koskevat vaatimukset juomapaikkojen osalta koskevat eläimiä, joita pidetään ryhmäkarsinassa.

Luonnonvarainen eläinlaji tulisi määritellä siksi, että eläintarhassa pidettävien eläinten osalta tietyt vaatimukset sovelletaan vain luonnonvaraisiin eläinlajeihin. Ongelmia tulee sellaisten eläinlajien osalta, joissa kotieläimenä ja lemmikkinä pidettävän eläimen laji on sama kuin luonnonvaraisen eläimen. Tällaisia eläinlajeja ovat muun muassa kaniinit ja kanat.

Tilapäinen, hyväksyttävä, lyhytaikainen ja säännöllinen ovat useissa eri säännöksissä esiintyviä termejä, jotka aiheuttavat aika ajoin tulkintavaikeuksia.

Hevosta saa säännöksen mukaan pitää ulkotarhassa tai laitumella kytkettynä ainoastaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti ja siten, että se on jatkuvassa valvonnassa. Samantyyppinen säännös on niin ikään kissojen suojelusta. Koirien osalta on säädetty ulkona muutoin kuin tilapäisesti pidetystä koirasta sekä siitä, että sisällä koiraa ei saa pitää kytkettynä muutoin kuin hyväksyttävästä syystä tilapäisesti ja lyhytaikaisesti.

Eläimen säilyttämisestä sen pitopaikaksi soveltumattomassa tilassa säädetään, että eläintä saa pitää pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä vaatii. On kuitenkin epäselvää, mikä tällainen muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy voisi olla ja siksi olisi tärkeää säätää asiasta tarkemmin.

Koirien ja kissojen pitopaikan tilavaatimuksista on säädetty, että löytöeläinten talteenottoaikassa sekä tietyssä eläinten säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottamisessa voidaan tilavaatimuksia pienentää silloin, kun säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottaminen on lyhytaikaista, kuitenkin enintään 50 %:lla. Koirat ja kissat saattavat toisinaan olla pitkiäkin aikoja löytöeläinpaikoissa etsimässä uutta kotia ja eläinhuoltoissa omistajien loma- ja työmatkojen takia. Säännöksessä tulisi määritellä mikä on lyhytaikaista säilyttämistä ja hoitamista.

Ilmoituksenvaraisen toiminnan osalta on useita epäselviä tarkennuksia vaativia kohtia kuten seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen sekä koirien ja kissojen kohdalla siitosnartun määrittely. Koska ilmoituksenvarainen toiminta velvoittaa toimijaa, tulisi erittäin selkeästi määritellä, minkälaisesta toiminnasta on tehtävä eläinsuojelulain mukainen ilmoitus aluehallintovirastoon.

Piikkikannusten, -pannan ja -kuolaimen käyttö on säädetty tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamiseksi eläimelle. Koirien piikkipantaa koskevia kysymyksiä tulee paljon sen takia, ettei ole selvästi säädetty, mitä piikkipannalla tarkoitetaan. Toimijoiden ja

valvojien keskuudessa on epäselvyyttä siitä, onko piikkien pituudella tai paksuudella merkitystä arvioitaessa, onko panta piikkipanta vai ei. Piikkipanta tulisikin määritellä tarkemmin.

3. Eläinsuojelulaki (247/1996)

- Eläimille suoritettavia toimenpiteitä koskevassa pykälässä tulisi täsmentää, mitä tarkoitetaan muulla eläimen sairauteen verrattavalla syyllä, minkä vuoksi leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa.

Toimijoille ja valvojille on joidenkin toimenpiteiden osalta epäselvää, mikä on sairauteen verrattava syy, jonka perusteella jonkin toimenpiteen saa eläinsuojelulain nojalla tehdä. Eläinten hyvinvointi vaarantuu tarpeettomasti, jos epäselvän säännöksen takia eläimille tehdään leikkauksia tai muita vastaavia kivuliaita toimenpiteitä, joita ei tosiasiasa eläinsuojelulain mukaan saisikaan suorittaa. Tällainen toimenpide on muun muassa koiranpennun kannusvarpaiden poisto, jota on perusteltu usein sairauteen verrattavana syynä tehtynä toimenpiteenä. Monien koirarotujen osalta varsinaista sairauteen verrattavaa syytä ei ole helposti osoitettavissa, vaan kannusvarpaiden poisto tehdään rutiininomaisesti rotumääritelmän tai vakiintuneen tavan takia. Ulkonäön muuttamiseksi tehtäviä toimenpiteitä koskevaa kohtaa tulisi siksi täsmentää tai se tulisi määritellä, jotta olisi yksiselitteisesti selvää, minkälaisia toimenpiteitä sillä tarkoitetaan.

- Kiellettyjä välineitä ja laitteita koskevat vaatimukset tulisi säätää tarkasti ja yksilöidysti.

Euroopan unionin alueella on pääsääntöisesti tavaroiden vapaa liikkuvuus, mikä saattaa tarkoittaa sitä, ettei tiettyjen välineiden ja laitteiden maahantuonnin tai myynnin kieltäminen eläinsuojelullisten syiden takia ole mahdollista. Jos kiellettyjä välineitä ja laitteita saa vapaasti tuoda maahan ja myydä, tulisi sellaisten tuotteiden, jotka aiheuttavat eläimelle tarpeetonta kipua, tuskaa ja kärsimystä, käyttö selkeästi kieltää.

- Eläinsuojelulaissa säädettyihin pakkokeinoihin tarvittaisiin lisävaihtoehtoja.

Eläinsuojelulain hallinnollisia toimenpiteitä silloin, kun eläinsuojelusäädöksiä ei ole rikottu, mutta eläinten pidossa on kuitenkin parannettava, on ohjeiden ja neuvojen antaminen. Kun eläinsuojelusäädöksiä on rikottu, määrää eläinsuojeluviranomainen eläimen omistajan tai haltijan määrääjässä täyttämään velvollisuutensa tai kieltää häntä jatkamasta säädösten vastaista toimintaa. Aluehallintovirasto voi tehostaa annettua määräystä uhkasakolla, mutta se on toimenpiteenä hidas ja varattomien henkilöiden kohdalla usein toimimaton vaihtoehto. Lisäksi viranomainen voi ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, jos eläinsuojelulliset syyt sitä vaativat. Näiden lisäksi tarvittaisiin mahdollisuus ryhtyä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen viranomaisen toimesta silloin, kun eläimen omistajalle tai haltijalle on esimerkiksi annettu useita määräyksiä määräaikaan ja hän ei ole hoitanut asioita kuntoon tai hoitaa ne vain hetkellisesti eläinsuojelusäädösten vaatimalle tasolle.

- Eviralle tulisi säätää läsnäolo-oikeus virkaeläinlääkäreiden tekemissä eläinsuojelulain 48 §:n mukaisissa eläinsuojelutarkastuksissa ja -selvityksissä.
- Lisäksi tulisi säätää mahdollisuus määrätä virkaeläinlääkäri tekemään tarkastuksia ja selvityksiä myös sellaiseen toimintaan, jossa lopetetaan eläimiä elinkeinonharjoittamistarkoituksessa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) 882/2004 velvoittaa jäsenvaltioita tekemään toiminnan tarkastamisia eli auditointeja. Nykyisen lainsäädännön mukaan Eviralla ei ole oikeutta osallistua tiloilla tai teurastamoissa tehtäviin eläinsuojelutarkastuksiin tai -selvityksiin ja näin ollen näiden auditointien tekeminen ei ole mahdollista. Oikeus olla läsnä tällaisissa tarkastuksissa ja selvityksissä tulisi säätää Eviralle.

Eläinten hyvinvointi niiden lopettamisen aikana voi helposti vaarantua, jos ei ryhdytä jo ennalta kaikkiin mahdollisiin toimiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi lopetustilanteessa. Olisi ensiarvoisen tärkeää, että eläinten lopettamista elinkeinonharjoittamistarkoituksessa tekevien toimintaa voitaisiin valvoa määräämällä virkaeläinlääkäreitä tekemään tarkastuksia ja selvityksiä heidän toimintaansa. Tällaista toimintaa on muun muassa munintansa lopettaneiden kanojen lopettaminen kaasulla konteissa.

4. Eläinsuojeluasetus (396/1996)

- Eläimille suoritettavat sallitut toimenpiteet tulisi säätää sellaiselle tasolle, että eläinten hyvinvointi vaarantuu mahdollisimman vähän.

Eläinsuojeluasetuksessa on listattu eläimille sallittuja toimenpiteitä, joita voidaan tehdä, vaikka ne eivät olisi eläimen sairauden tai siihen verrattavan syyn takia muuten sallittavia. Pykälässä on muun muassa sallittu vasikoiden, kiliien ja karitsoiden sarven aiheiden tuhoaminen alle neljän viikon ikäiseltä eläimeltä pätevän henkilön suorittamana ilman puudutusta tai kivunlievitystä. Sallitut toimenpiteet tulisikin arvioida uudelleen ottaen huomioon nykytutkimusten tulokset eläinten kivun tuntemisesta.

5. Nautojen pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (14/EEO/1997, muutettu 6/EEO/2002)

- Juomapaikkojen lukumäärä tietylle eläinryhmälle tulisi säätää selkeästi.

Pihatossa oleville nautoille on säädetty vaatimuksia siitä, montako juomakuppia tulee olla esimerkiksi kymmentä nautaa kohden. Tuottajilla ja valvovilla viranomaisilla on ollut vaikeuksia tulkita, milloin kyseinen säännös tulee noudatettavaksi nautojen ryhmäkasvatuksessa. Samoin ongelmia on aiheuttanut eri ryhmien yhdessä käyttämien juomapaikkojen vaadittava lukumäärä. Juomapaikkojen lukumäärä tulisi säätää yksiselitteisesti siten, että eri pitomuodoissa pidettävien samanlaisten eläinryhmien vaatimukset olisivat samanlaiset riippumatta siitä, ovatko ne pihatossa vai eivät.

- Vasikoiden näkö- ja kosketusyhteys yksittäiskarsinoissa tulisi säätää selkeämmäksi.

Jos alle kahdeksan viikon ikäistä vasikkaa pidetään yksittäiskarsinassa, karsinan seinien on oltava sellaiset, että vasikka voi nähdä ja kosketella lajitovereitaan. Ongelmia on kuitenkin ollut tuottajilla ja valvojilla tulkita säännöstä niissä tilanteissa, kun vasikat voivat nähdä tai kosketella toisiaan vain karsinan edestä korkeiden väliseiniä takia tai seinä on niin sanottua reikävaneria, jolloin näkö- ja kosketeluyhteys on erittäin rajoitettu. Tämän takia vasikoiden näkö- ja kosketeluvaatimusta tulisi selventää.

- Korsirehun määrästä vasikoille tulisi säätää tarkoituksenmukaisemmin.

Säädetyt annettavat korsirehun määrät ovat yhteisöläinsäädännön mukaisia, mutta niitä ei voida pitää vasikan hyvinvoinnin kannalta riittävinä. Annettavan korsirehun määrää koskevat vaatimukset tulisi säätää vastaamaan vähintään nykyistä käytäntöä Suomessa.

- Pakkopilttuu tulisi säätää pakolliseksi.

Pakkopilttuun puuttuminen on vakava työturvallisuusongelma tarkastajille ja lisäksi on erittäin vaikeaa hoitaa tai lääkittää eläimiä, jos ne ovat vapaana. Riskinä on myös, ettei Suomi kykene toteuttamaan riittävää valvontaa tarkastajien kieltäytyessä näytteiden otosta. Pakkopilttuu tulisi säätää pakolliseksi mahdollistamaan valvonnan näytteiden ottoa ja toisaalta lääkitsemistä eläinten hoidon yhteydessä.

- Makuuparsien määrä lypsylehmää kohden pihattonavetassa tulisi säätää.

Yleisellä tasolla on säädetty, että kaikkien eläinten tulee voida pitopaikassaan asettua yhtä aikaa makuulle ja että eläimellä on oltava käytettävissä sopiva makuupaikka. Valvonnassa on kuitenkin havaittu tiloja, joissa ei ole ollut pihattonavetassa jokaiselle lypsylehmälle omaa makuupartta. Eviran näkemyksen mukaan jokaiselle lypsylehmälle tulee olla pihattonavetassa oma makuuparsi. Poikkeuksena tästä periaatteesta voisi olla tilanne, jossa tilalla on osoitettavissa lehmille parsien lisäksi tai parsien tilalle muu sopiva makuupaikka esimerkiksi erillinen kuivitettu makuualue. Eviran käsityksen mukaan tällainen käytäntö on kuitenkin poikkeuksellista. Makuuparsien määrästä pihatoissa tulisi säätää tarkemmin.

6. Turkiseläinten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (16/EEO/1999)

- Supikoiran ja soopelin pitoa tulisi koskea kaikki muitakin turkiseläimiä koskevat yleiset vaatimukset.

Säädökset koskevat vain soveltuvien osien lisäksi myös supikoiran ja soopelin tarhausta. Soveltuvien osien on epämääräinen ilmaus, minkä takia valvojat ja toimijat eivät voi varmasti tietää, mitä kyseessä olevalta tarhaukselta edellytetään. Useilla suomalaisilla turkistarhoilla tarhataan supikoiria ja joillakin soopeleita. Supikoiran osalta ei päätöksessä ole myöskään mainintaa pohjaverkon silmäkoosta, paksuudesta tai verkkolangan muovipäällysteisyydestä, eikä pesäkopista tai hyllyistä. Nämä asiat vaikuttavat merkittävästi eläimen hyvinvointiin. Tulisi yksiselitteisesti säätää, mitkä päätöksen säännökset koskevat supikoiran ja soopelin tarhausta ja ainakin supikoiran osalta tulee säätää tarkemmista tila- ja muista vaatimuksista.

- Turkiseläinten vieroitusiästä tulisi säätää tarkemmin.

Turkiseläinten vieroitusiästä on säädetty, että pentuja ei saa vieroittaa emostaan liian varhain. Vieroituksen on tapahduttava sekä pentujen että emon hyvinvoinnin kannalta edullisimpana ajankohtana. Minkille on lisäksi säädetty vähimmäisvieroitusikä, mutta sille tulisi säätää myös ylin vieroitusikä, sillä emon kanssa liian kauan pidetyt pennut vaarantavat emon hyvinvoinnin. Ketulle ja muille turkiseläimille tulisi säätää vähimmäisvieroitusikä.

7. Lampaiden pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (4/EEO/1997) Vuohien pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (5/EEO/1997)

- Ruokintaan käytettävien laitteiden vähimmäispituus tulisi säätää kaikille ruokintatavoille.

Lampaiden ja vuohien ruokintahäkin pituudesta on säädetty. Jos rehua ei anneta ruokintahäkistä, vaan esimerkiksi kaukalosta, ei tällaisen ruokintatilan vähimmäispituudesta ole vaatimusta. Ruokintatilan vähimmäispituudesta lammasta tai vuolta kohden tulisi säätää tarkemmin.

- Pukki ja pässi tulisi määritellä.

Lampaiden ja vuohien pidosta säädetyissä vaatimuksissa on määritelty naaraspuolinen synnyttänyt eläin uuheksi ja kutuksi. Samoin karitsa ja kili on määritelty alle puolivuotiaiksi eläimiksi. Pässin ja pukin määritelmästä tulisi säätää.

- Jyrsijöiden ja muiden haittaeläinten torjunta tulisi säätää pakolliseksi.

Haittaeläinten torjunnasta ei ole säädetty lampaiden ja vuohien pitopaikoissa. Haittaeläinten torjunnasta tulisi säätää samalla tavalla kuin muita tuotantoeläimiä koskevissa säädöksissä on säädetty.

8. Peurojen tarhaamiselle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (11/EEO/1997)

- Säädos tulisi laajentaa koskemaan myös poroja.

Porotalouden tehostumisen myötä porojen tarhakasvatus ja talviruokinta tarhoissa on lisääntynyt. Tämä on nostanut esiin eräitä uusia poronhoidollisia tekijöitä, joihin vapaana maastossa elävien porojen hoidossa ei ole aiemmin tarvinnut kiinnittää huomiota. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa porojen riittävä veden saanti sekä säänsuojien tarve. Eläinsuojelulain mukaan eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa ja juotavaa. Talviruokinnalla pyritään turvaamaan porojen ravinnonsaanti vaikeimman kauden ajan. Poron luontaisessa kuitupitoisessa ravinnossa kuten jäkälässä ja heinässä on vähän valkuaista, kun taas lisäravintona käytettävässä säilörehussa sitä on runsaasti. Proteiinipitoinen keinoruokinta lisää poron veden tarvetta ja poron saatavilla tulisi olla jatkuvasti puhdasta juotavaa. Kuitenkaan tarhaporjoilla ei ole aina sulaa vettä tarjolla eikä lumi tarhaoloissa aina tyydytä poron vedentarvetta, sillä kovaksi tallaantuneesta lumipohjasta lunta on vaikea syödä. Lisäksi pienissä tarhoissa lumi on usein likaista. Eläinsuojelun toteutumiseksi ja valvonnan selkeyttämiseksi porojen tarhakasvatuksesta tulisi säätää.

9. Eläinten teurastamiselle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (23/EEO/1997, muutettu 6/EEO/1999)

- Teurastamoiden eläinten säilytystiloille tulisi säätää lajikohtaiset tilavaatimukset.

Teurastamoiden eläinten säilytystiloista säädetään yleisellä tasolla siten, että teurastamolla on oltava asianmukaiset ja riittävät tilat eläinten säilyttämiseen. Tarkkojen tilavaatimusten puuttuessa teurastamoissa on havaittu, että eläimiä saatetaan pitää säilytystiloissa liian ahtaasti. Koska teurastamolla odottaminen on eläimille aina stressaavaa ja saattaa heikentää niiden hyvinvointia, tulisi säätää tarkemmin niistä vähimmäisvaatimuksista, jotka teurastamolla on täyttyttävä.

10. Eläinten käyttäminen sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä (22/EEO/96)

- Merileijonien käyttäminen sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä tulisi kieltää.

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, ettei luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluville yksilöille, vaikka ne olisivat syntyneet vankeudessa, voida sirkuksessa järjestää eläinten hyvinvoinnin kannalta hyväksyttäviä olosuhteita. Lisäksi luonnonvaraisten eläinten kuljetusolosuhteiden asianmukainen järjestäminen ei ole helppoa ja saattaa heikentää eläinten hyvinvointia. Merileijonien käyttö sirkuksessa tulisi ehdottomasti kieltää samoin kuin esimerkiksi norsujen käyttäminen on jo kielletty.

11. Hevosten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (14/EEO/1998)

- Eläinsuoja tulisi määritellä.

Hevosten suojelua koskevassa päätöksessä on jonkin verran eläinsuojaa koskevia vaatimuksia muun muassa vähimmäiskorkeuden osalta. Kuitenkaan ei ole täysin selvää, mitä eläinsuojalla tässä säädöksessä tarkoitetaan ja koskevatko vaatimukset myös niin sanottua säänsuojaa. Eläinsuojeluasetuksen 3 §:n 2 momentissa on säädetty, että saman pykälän osalta eläinsuojalla tarkoitetaan esimerkiksi tallia tai muuta rakennelmaa. Eläinsuoja tulisi määritellä tarkemmin koko lainsäädäntöä koskien.

Samalla tulisi säätää siitä, voidaanko Suomessa pitää hevosia jopa ilman varsinaista rakennusta niiden pitopaikkana. Tämä liittyy siihen, voidaanko kaikkia eläinlajeja tai -rotuja pitää ympärivuotisesti ulkona, ja minkälainen säänsuoja tuolloin on riittävä. (katso kohta A. 2.)

12. Koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset (2/EEO/1998, muutettu 13/EEO/1999)

- Lemmikkieläinten osalta tulisi säätää, kuinka paljon tilaa emo vieroittamattomine poikasineen tarvitsee.

Säädöksessä on lemmikkien kuten koirien, kissojen, jysijöiden ja kaniinien pitopaikalle asetettu vähimmäistilavaatimuksia eläintä kohden. Näistä vaatimuksista ei kuitenkaan käy selkeästi ilmi, kuinka paljon tilaa vieroittamattomat poikaset emonsa kanssa yhteensä tarvitsevat. Jos vieroittamattomille poikasille edellytetään heti syntymästä lähtien samat tilavaatimukset kuin aikuisille eläimille, saattavat tilavaatimukset kasvaa epätarkoituksenmukaisen suuriksi, sillä lemmikit saavat yleensä useita poikasia kerralla. Tulisi säätää tarkoituksenmukaisista tilavaatimuksista emolle ja sen vieroittamattomille poikasille.

- Tulisi säätää tarkemmin, milloin koiran kopin on oltava lämpöeristetty.

Tällä hetkellä on säädetty, että kopin seinien, katon ja lattian on oltava tiiviitä ja tarvittaessa lämpöeristettyjä. Eri koirarotuja on satoja ja niiden kylmänsietokyvyssä on eroja. Säädos ei kuitenkaan määrittele tarkemmin, milloin koiran kopin pitää olla lämpöeristetty. Tämän takia toimijoiden ja valvojien on tällä hetkellä mahdotonta varmasti tietää, missä tapauksissa koiran kopilta vaaditaan lämpöeristys. Tulisikin määritellä tarkemmin, milloin kopin on oltava lämpöeristetty tai jopa lämmitetty.

- Häkkilintujen pidolle tulisi säätää tilavaatimuksia.

Häkkilintujen pitopaikalle asetettavat tilavaatimukset ovat tällä hetkellä suosituksia, jotka eivät ole sitovia vaatimuksia eläimen pitäjälle. Etenkin isot häkeissä pidettävät lemmikkilinnut ovat aktiivisia ja älykkäitä eläimiä, jotka tarvitsevat tilaa voidakseen toteuttaa lajinomaista käyttäytymistään. Liian pienet häkit estävät lintuja jopa levittämästä siipiään ja venyttelemästä kunnolla. Häkkilintujen pitopaikalle tulisi säätää vähimmäistilavaatimukset, joissa otetaan huomioon niiden erityistarpeet.

13. Kiellosta käyttää kilpailuissa tai pitää näytteillä koiria, joille on suoritettu eläimen ulkonäön muuttamiseksi leikkaus (1070/2000)

- Koirille, joille on tehty leikkaus ulkonäön muuttamiseksi, tulisi kuitenkin olla mahdollisuus osallistua rotuunottoon, jalostustarkastukseen ja luonnetestiin.

Koirien terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että rotujen geenipohjaa laajennetaan. Koirien geneettisen vaihtelun laajentamiseksi haluttaisiin käyttää jalostukseen ulkomailta tuotuja koiria, joista osalle on kotimaassaan tehty leikkaus ulkonäön muuttamiseksi. Ennen koiran jalostukseen käyttämistä tulisi niiden fyysisiä ja psyykkisiä ominaisuuksia voida arvioida. Tällä voitaisiin estää, ettei jalostukseen käytettäisi koiria, joilla on epätoivottavia ominaisuuksia kuten arkuus tai aggressiivisuus. Näin ollen säädöstä tulisi muuttaa siten, että edellä kuvatun mukaiset jalostukseen tarkoitetut koirat voisivat osallistua kertaluonteisiin rotuunottoon, jalostustarkastukseen ja luonnetestiin.

14. Villisikojen pidon eläinsuojeluvaatimukset

- Villisikojen pidolle tulisi säätää yksityiskohtaisempia eläinsuojeluvaatimuksia.

Villisikojen ulkokasvatusolosuhteet ovat herättäneet keskustelua sekä viranomaisten että tuottajien taholla. Villisikojen pidolle ei ole tällä hetkellä omia eläinsuojeluvaatimuksia, vaan villisikojen pitoa koskevat ainoastaan eläinsuojelulaissa ja -asetuksessa olevat yleisluontoiset vaatimukset. Villisikoja kasvatetaan perinteisesti ulko-olosuhteissa. Villisiat porsivat ulos, eikä porsineita emakoita yleensä pidetä erillään vieraista emakoista. Eläinsuojelun toteutumiseksi ja valvonnan selkeyttämiseksi villisikojen pidolle tulisi säätää tarkat eläinsuojeluvaatimukset.

15. Tiettyjen luonnonvaraisten eläinlajien sekä villieläin-kesyeläinristeytysten pitäminen lemmikkinä

- Tiettyjen luonnonvaraisten eläinlajien kuten apinoiden ja leijonien sekä villieläin-kesyeläinristeytysten kuten koirasusien ja villikissa-kotikissaristeytyksien pitäminen lemmikkinä tulisi kieltää.

Tällä hetkellä Suomessa ei ole kielletty pitämästä lemmikkinä luonnonvaraista eläintä, jos se on vankeudessa syntynyt. Valvonta on näiden osalta erittäin hankalaa, kun tällaisille eläimille ei ole tarkkoja pitovaatimuksia. Ennen kaikkea kyseessä on kuitenkin eläinsuojeluongelma, sillä tällaisille eläimille ei ole lemmikkinä pidettäessä mahdollista tarjota eläinsuojelullisesti hyväksyttäviä olosuhteita. Villieläin-kesyeläinristeytyksistä tulisi lisäksi määritellä, miten monenteen polveen asti eläin lasketaan villieläimeksi.

16. Eläinten kuljetukset

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinten suojelusta kuljetusten aikana tulisi säätää pikaisesti.

Eläinten suojelua kuljetusten aikana koskeva lainsäädäntö uusiutui täysin vuoden 2007 alussa, jolloin eläinkuljetusasetuksen soveltaminen alkoi. Samalla säädettiin eläinten kuljetuksen yleisistä vaatimuksista eläinkuljetuslailla. Kaupallisia kuljetuksia säätelevässä eläinkuljetusasetuksessa ei säädetä tarkempia vaatimuksia muun muassa porojen ja turkiseläinten kuljetuksille. Näistä tulisi säätää pikaisesti, sillä etenkin poroja kuljetetaan runsaasti ja tarkentavien säädösten puuttuminen vaikeuttaa eläinkuljettajien ja valvojen toimintaa. Lisäksi tulisi säätää ei-kaupallisista eläinkuljetuksista muun muassa hevosten kuljetuksen osalta.